

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Genomförandet av balansdirektivet - balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare SOU 2020:81

IFAU svarar på remissen utifrån vårt uppdrag att följa upp och utvärdera arbetsmarknads- och utbildningspolitik samt arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen. Vi avgränsar svaret till förslaget om föräldrapenningdagar på grundnivå ska individualiseras och inte kunna överlåtas mellan föräldrar, ett förslag som går längre än EU:s balansdirektiv kräver.

Sammanfattning

- IFAU har inga invändningar mot förslaget att reservera 90 föräldrapenningdagar på grundnivå till den ena föräldern. (Avsnitt 6.2 s. 113)

IFAU vill dock framhålla att det finns forskning som indikerar att en ökad andel reserverade dagar ökar risken för skilsmässa bland föräldrar där pappan innan reformen inte tog ut några föräldrapenningdagar alls.

Synpunkter

Tidigare forskning indikerar att längden på betald föräldraledighet är normsättande och att avvikelser från denna norm är kostsamt i termer av sämre löneutveckling (se t.ex. Albrecht m.fl., 1999). Utifrån denna forskning finns anledning att tro att reserverade dagar har en normerande effekt på sikt och därmed är ändamålsenlig politik, d.v.s. i enlighet med ambitionen att minska skillnaderna mellan kvinnors och mäns uttag av föräldraledighet och därmed i förlängningen minska skillnaderna i utfall på arbetsmarknaden.

Samtidigt ska förhoppningarna inte vara för stora: införandet av de reserverade dagar som finns idag har visserligen ökat uttaget av föräldrapenningdagar bland pappor, men däremot inte ändrat antal arbetade timmar för vare sig mammor eller pappor (Karimi, Lindahl, och Skogman Thoursie (2012); Ekberg, Eriksson, och Friebe, 2013).

Datum

2021-04-14

Antalet arbetade timmar är svåra att påverka i dagens system då den betalda ledigheten ryms inom rätten till obetald ledighet och föräldrar även är föräldralediga obetalt (Hall och Lindahl, 2018). Bland par som inte vill dela föräldraledigheten mer jämställt kan man därför misstänka att den obetalade föräldraledigheten bland kvinnor ökar till följd av att antalet reserverade dagar ökar. Det kan försämra familjens ekonomiska situation.

Förslaget att reservera 90 föräldrapenningdagar på grundnivå till den ena föräldern berör främst invandrade eller återinvandrade föräldrar samt egenföretagare och studenter som inte har en sjukpenninggrundande inkomst.

Hur denna grupp reagerar på denna typ av regeländring vet vi inte. Från tidigare forskning vet vi dock att arbetsutbudet är lägre bland invandrade mammor än bland svenskfödda mammor (Vikman, 2013). Det finns även resultat som tyder på att könsnormerna bland invandrade föräldrar från icke-västliga länder generellt är mer traditionella än vad de är bland inhemska föräldrar (Dropping & Kavli 2002; Kavli & Nadim 2009).

Av den anledningen kan en normerande politik ha särskild betydelse för just familjer med mer traditionella könsnormer. Samtidigt finns risk för kortsiktiga negativa effekter av en ökad andel reserverade lägstanivådagar just bland familjer med traditionella könsnormer. Avdic & Karimi (2018) har visat att skilsmässorna ökar i familjer där papporna inte skulle ha tagit ut någon ledighet alls om det inte funnits reserverade dagar. En ökad risk för skilsmässa är i och för sig inte nödvändigtvis negativt på längre sikt, men något att beakta i utformandet av jämställdhetspolitiken.

I detta ärende har generaldirektören Maria Hemström Hemmingsson beslutat. Erica Lindahl har varit föredragande.

Maria Hemström Hemmingsson

Erica Lindahl

Datum

2021-04-14

Referenser

- Albrecht, J., Edin, P.A., Sundström, M., och S. Vroman (1999) "Career Interruptions and Subsequent Earnings: A Reexamination Using Swedish Data", *Journal of Human Resources* 34, 294-311, 1999.
- Avdic, D & A Karimi (2018), "Modern Family? Paternity leave and marital stability", *American Economic Journal: Applied Economics* 10(4): 283-307.
- Cools, Sara, Jon H. Fiva, och Lars J. Kirkebøen. 2015. "Causal Effects of Paternity Leave on Children and Parents". *The Scandinavian Journal of Economics* 117 (3)
- Dropping, J & Kavli, H (2002), "Norskopplæring og yrkesdeltakelse blant ikke-vestlige flyktninger og innvandrere", *Forskningsstiftelsen Fafo*.
- Hall, C & E Lindahl (2018), "Familj och arbete under småbarnsåren – hur använder föräldrar förskola och föräldraförsäkring", *Socialförsäkringsrapport 2018:9*, *Försäkringskassan*
- Kavli, H & M Nadim (2009), *Familiepraksis og likestilling i innvandrede familier*, *Forskningsstiftelsen Fafo*, *Fafo-rappor2009:39*.
- Vikman, U (2013), "Paid parental leave to immigrants: an obstacle to labor market entrance?", *IFAU WP 2013:4*.